

Odana počast za 1.500 nevinih žrtava koje su ustaše masakrirale u Prkosu Lasinjskom i stradalnike ustaške odmazde u Gornjoj Trebinji koncem 1941. i početkom 1942. godine

U povodu 77. obljetnice pokolja 1.500 nevinih žrtava koje su ustaše mučki ubile i masakrirale 21. prosinca 1941. godine upriličen je komemorativni skup. Žrtvama je odana počast polaganjem vijenca i paljenjem svijeća pred spomen-kosturnicom (rad arhitekta Aleksandra Freidenreicha) u koju su pokopana tijela 478 stradalih iz sela Prkosa zajedno s oko tisuću pobijenih u obližnjoj šumi Brezje. Kako je istaknula Danica Mičić, članica Općinskog vijeća Lasinja, samo selo Prkos dalo je 119 partizana, od kojih su 23 poginula, a njihova imena nalaze se na spomen kosturnici. Masakr u Prkosu bio je Ivanu Goranu Kovačiću inspiracija za poemu „Jama“, a Vladimiru Nazoru za pjesmu „Majka pravoslavna“ (inače, na tom području su čamcem preko Kupe u partizane otišli Nazor i Kovačić).

„Stradali su ovdje nevini ljudi od onih koji nisu imali ni srca ni dušu niti razum. Jer ubijanje bilo kakvog čovjeka može biti samo zvjerski čin i za to ne može biti nikakvog opravdanja, ni za vrijeme ni za mjesto u kojem se to dogodilo. Svaka takva zvjerska počinjenja moraju biti kažnjena. Nažalost, ni ovdje počiniozi zločina nisu kažnjeni“, kazao je Željko Prigorac, načelnik općine Lasinja. „Ovdje su stradale žrtve zločinačkog ustaškog pohoda. Nažalost, sve su jači glasovi onih koji govore da zločina zapravo nije bilo, da je zločin izmišljen, da su žrtve preuveličane, da ustaški režim nije bio zločinački“, upozorio je Boris Milošević, saborski zastupnik.

Podsjetimo, stvaranjem tzv. NDH i uspostavom ustaške vlasti dio Korduna našao se u potpunom okruženju ustaških garnizona i oružanih postaja. Paveliću nije bilo teško u tom okruženju izvršiti zlodjela prema srpskom narodu (u tom području je oko 90% srpskog stanovništva). Oko četiri tisuće ustaša, domobrana i žandara u velikoj ofenzivi koncem 1941., trebalo je uništiti partizanske snage u kotaru Vrginmost i Petrovoj gori, koje su prijetile da prošire požar narodnog ustanka u hrvatske krajeve preko Kupe prema Zagrebu i Žumberku. Akciju je vodio Ante Moškov, a u Bović je došao i sam Ante Pavelić želeći ustašama podignuti moral, jer operacija baš i nije išla po planu. Četvrti partizanski bataljun koji je djelovao na širem području sjeveroistočnog dijela Korduna pomrsio je ustašama nakanu i izvukao iz obruča oko 15 tisuća stanovnika i sigurno ih rezmjestio na Petrovoj gori. Nakon deset dana akcija je obustavljena. Partizani nisu uništeni, a ustanak se razbuktao.

Zbog neuspjeha ustaške ofenzive, uslijedila je ustaška odmazda. Ustaše su nastavile pohod na pravoslavni Badnjak i Božić 1942. godine. Prema dokumentaciji Povijesnog arhiva, vojska NDH

pogubila je ukupno 205 civila. Ubijeni su zbog svoje nacionalnosti, jer je među ubijenima bilo najviše Srba i Roma. Među ubijenima bilo je čak 75-ero djece.

Tim povodom na brdu iznad Gornje Trebinje (kod pravoslavne crkve), upriličen je komemorativni skup u znak sjećanja na stradalnike koje su ustaše ubile 6. i 7. siječnja 1942., u šumi Domaći Lug i Lipjansko mlađe. Žrtve su bile sahranjene u četiri masovne grobnice, a prije nekoliko godina njihovi ostaci ekshumirani su i pokopani u zajedničku grobnicu. Podignut je spomenik i uklesana su imena masakriranih. Izgradnju Spomen-obilježja zajednički su financirali Grad Karlovac i Srpsko narodno vijeće, dok je ostatak novca prikupljen donacijama poklonika antifašizma - najviše iz Karlovačke i Zagrebačke županije.

Na tragičan događaj podsjetio je inicijator podizanja spomenika i svjedok ovog zločina Dušan Krivokuća, koji je tada bio dijete u dobi od 14. godina. Ovoj komemoraciji po prvi puta su službeno nazočili i predstavnici Roma na čelu s Veljkom Kajtazijem, saborskim zastupnikom koji je među inim, naglasio: „S vama sam danas jer smatram da je u današnje vrijeme ono što radite, a to je da podsjećate na stradanje nevinih Srba, Roma, Rusa i svih ostalih nevinih žrtava ustaškog režima, velika i plemenita stvar. Sedamdeset Roma koji su stradali ovdje nisu ništa manje važni od romskih žrtava u Jasenovcu, gdje je od istog zla u isto vrijeme stradalo njih više od 16 tisuća. Uslijed nijekanja ustaških zločina od radikalnih struja u našem društvu, na miran i dostojanstven način se prisjećamo nevinih žrtava. Moramo ustrajati kako se zločini ne bi zaboravili i kako se nikada ne bi ponovili“.

Skup su pozdravili Rade Kosanović, koordinator u SNM-u i Stjepan Mrežar, pročelnik Ureda karlovačkog gradonačelnika.

Bojan Mirosavljev